

Rapportage inventarisatie over stikstofruimte in duurzame energiesector

Vrijwel alle bedrijven (93%) in de duurzame energiesector maken zich (grote) zorgen over de gevolgen van de stikstofregels voor de energietransitie, blijkt uit een inventarisatie van de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE). De haalbaarheid van projecten wordt onzeker (60%), projecten vertragen (70%) en worden duurder (35%). Bij de projecten staan opgeteld miljarden aan investeringen en vele Megatonnen aan CO₂-reductie op het spel. Een uitzondering voor projecten die zorgen voor CO₂- en stikstofreductie is de meest genoemde oplossing. Dit blijkt uit een inventarisatie onder bedrijven in de duurzame energiesector.

Inleiding

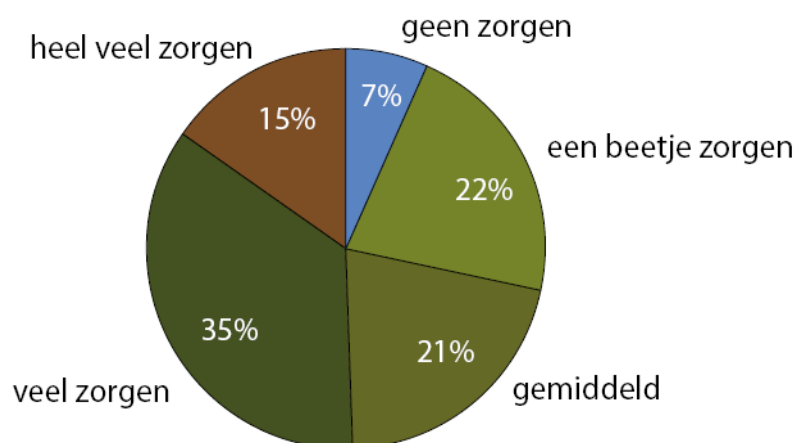
Vorige week bepaalde de Raad van State dat het Porthos-project voor CO₂-opslag (gelukkig) door kan gaan. Tegelijkertijd benadrukte de Raad van State dat voor elk project een individuele beoordeling nodig is, zoals bij Porthos. Omdat de energietransitie bestaat uit duizenden projecten heeft die uitspraak grote gevolgen voor de energietransitie. Zo bleek al eerder dat vertraging dreigt voor [3.000 projecten](#) van netbeheerders.

Deze zomer heeft de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) een enquête uitgezet in de duurzame energiesector, samen met de bij haar aangesloten branche-verenigingen. De antwoorden van ruim 100 bedrijven zijn dus gegeven voor de uitspraak van de Raad van State. Sommige bedrijven hebben (nog) geen last van stikstof, bijvoorbeeld omdat zij kleinschalige projecten doen die niet vergunningsplichtig zijn (bv woningverduurzaming) of omdat zij nog niet in de fase van vergunningverlening zitten (bijvoorbeeld bij energiecoöperaties).

Veel zorgen

93 Procent van de responderende bedrijven in de energiesector maakt zich zorgen over het effect van het huidige en toekomstige stikstofbeleid op de voortgang van duurzame energieprojecten. De helft maakt zich zelfs veel tot heel veel zorgen hierover.

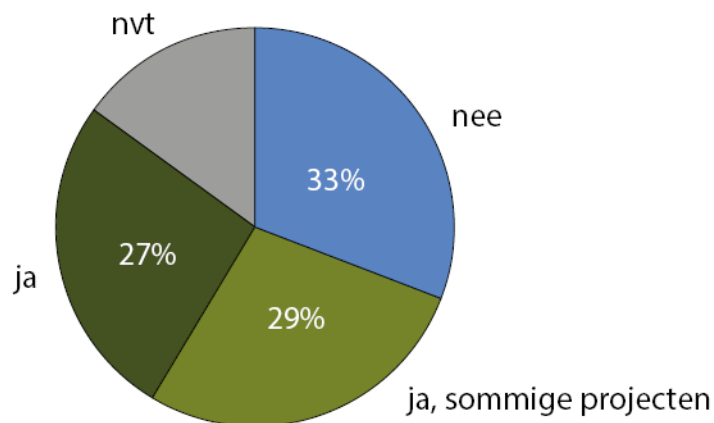
Heeft u zorgen over het effect van het huidige en toekomstige stikstofbeleid op de voortgang van duurzame energieprojecten?

Impact stikstofregels op duurzame energieprojecten

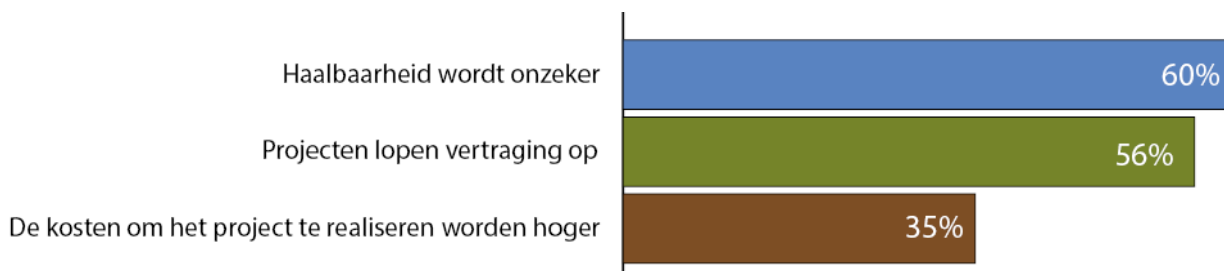
Ruim de helft van de respondenten geeft aan dat de beperkte stikstofruimte impact heeft op het uitvoeren van (sommige) duurzame energieprojecten.

Heeft de beschikbare stikstofruimte impact op de uitvoering van duurzame energieprojecten door uw organisatie?

Zestig procent van de bedrijven ziet dat de haalbaarheid van duurzame energieprojecten onzeker wordt door de stikstofregels. Een derde geeft aan dat de kosten om projecten te realiseren hoger worden.

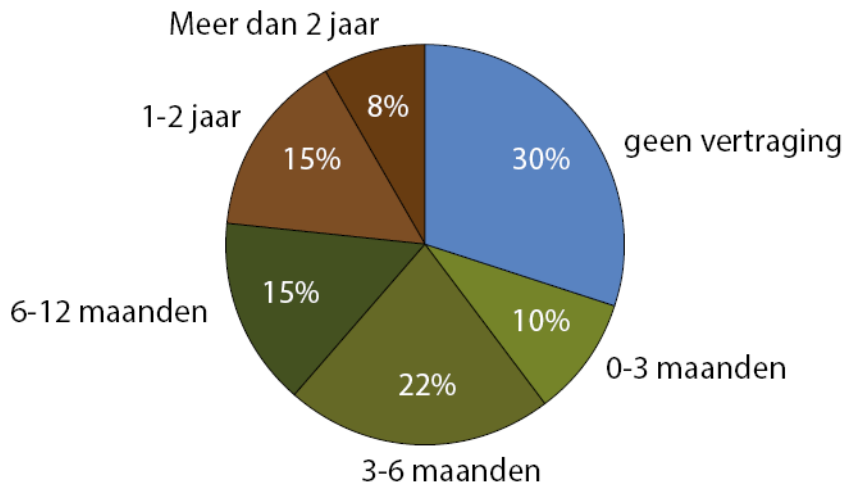
Wat is de voornaamste impact?

Vertraging door stikstofbeleid

Vertraging is ook een belangrijke impact van het stikstofbeleid: 70% van de respondenten ziet dit bij hun projecten gebeuren. Een derde verwacht tot een jaar vertraging, 11 procent voorziet één tot twee jaar vertraging en 6 procent van de bedrijven loopt zelfs tegen meer dan twee jaar vertraging aan door stikstofregels.

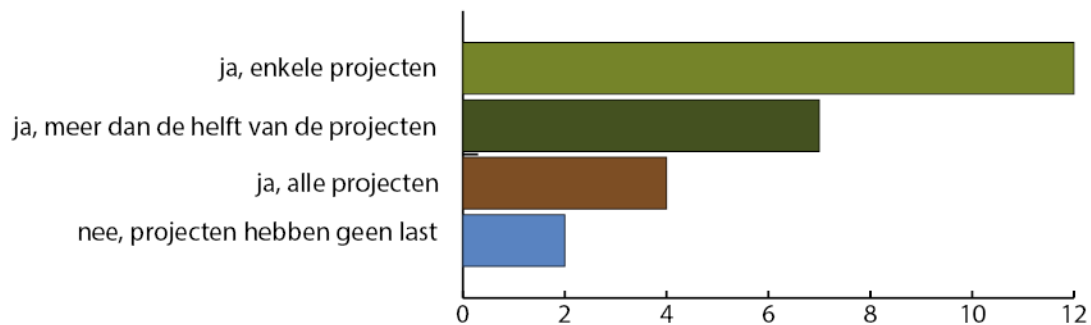
Hoeveel vertraging heeft uw organisatie bij realisatie van projecten door stikstofmaatregelen veroorzaakt?

Infrastructuurprojecten hardste geraakt

Vooral projecten voor infrastructuur voor elektriciteit en voor warmte (geothermie en warmtenetten) worden hard geraakt door de stikstofregels. 23 van de 25 respondenten die werken aan uitbreiding van het elektriciteitsnet geven aan dat hun projecten lijden onder het stikstofbeleid. Van de 24 bedrijven met warmtenet-projecten, zeiden slechts drie dat hun projecten geen last hebben van de beperkte stikstofruimte. Ook windprojecten, geothermie-installaties en biomassaprojecten worden bovengemiddeld vaak geraakt. Van de vele zonne-energieprojecten wordt de helft geraakt.

In hoeverre worden de infrastructuur-energieprojecten binnen uw organisatie geraakt?

Bedrijven anticiperen al

Veel bedrijven nemen waar mogelijk nu al zelf maatregelen om impact door stikstofbeleid te voorkomen of verminderen. 42 Procent neemt zelf al bronmaatregelen zoals het gebruik van schoon en emissieloos bouwmaterieel om te anticiperen op vertraging door stikstof. Een kwart saldeert intern, dat wil zeggen dat er binnen het project compenserende of stikstofverminderende maatregelen worden genomen. 14 Procent neemt mitigerende maatregelen zoals extern salderen of natuurcompensatie.

Gemiste CO₂-reductie

Gevraagd naar de hoeveelheid CO₂-reductie die gemoeid is met projecten die nu meer dan een jaar vertraging oplopen of niet meer doorgaan, geven 14 bedrijven aan dat er opgeteld ruim 27 megaton CO₂-reductie mee is gemoeid, gedurende de levensduur van de duurzame energieprojecten. Dat is per bedrijf gemiddeld bijna 2 megaton CO₂-reductie. Achttien organisaties hebben aangegeven dat ze het niet weten en voor 11 organisaties is deze vraag niet van toepassing.

Investeringskosten

Gevraagd naar de ordegrrootte van de investeringskosten die de projecten vertegenwoordigen, die nu meer dan een jaar vertraging hebben of niet doorgaan, antwoorden bedrijven variërend van een paar ton tot een miljard euro. De investeringen van 28 bedrijven die concrete bedragen noemen, zijn opgeteld 3 miljard euro. Dit is gemiddeld ruim honderd miljoen euro per bedrijf. Zeventien organisaties geven aan dat ze het niet weten.

Oplossingsrichtingen

Bedrijven in de energiesector hebben veel ideeën over oplossingsrichtingen voor de problemen met stikstof in de bouwfase van duurzame energieprojecten. De meest genoemde oplossing is een uitzondering voor duurzame energieprojecten, vanwege het maatschappelijke belang van het reduceren van de CO₂-uitstoot. Dit betekent de facto dat er een programmatische aanpak met een (juridische) uitzonderingspositie zou moeten komen voor projecten die per saldo meer stikstof reduceren dan er tijdens de bouw vrijkomt.

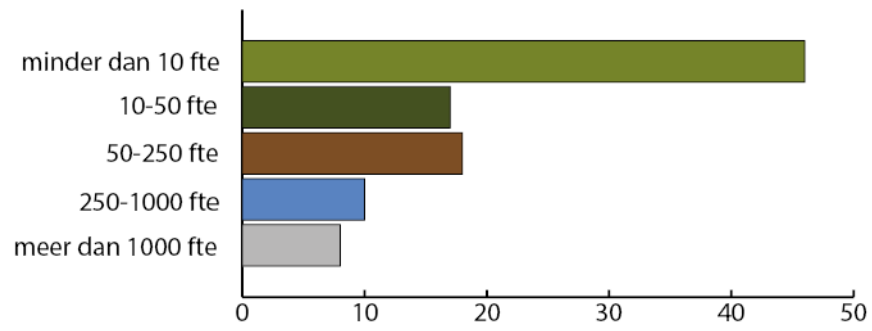
Duurzame energieprojecten zouden daarom ook een hogere prioritering moeten krijgen bij het verdelen van stikstofruimte. Stikstofberekeningen zouden moeten worden toegestaan over de hele levensduur, waardoor blijkt dat de uitstoot tijdens de bouwfase verwaarloosbaar is. Ook het stimuleren van het gebruik van emissieloos bouwmaterieel wordt genoemd, bijvoorbeeld door middel van een speciaal fonds om dit snel op te kunnen schalen. Het verbeteren van de capaciteit en kennis bij gemeenteambtenaren die vergunningen moeten afgeven, wordt ook meermaals genoemd. Hierdoor kunnen vergunningen sneller gegeven worden en beter van kwaliteit worden.

Een brede [coalitie](#) van brancheverenigingen en bedrijven, waaronder de NVDE, riep in november 2022 het kabinet al op om de energietransitie prioriteit te geven bij de aanpak voor stikstofreductie en deed zelf concrete voorstellen hiervoor.

Onderzoek

De inventarisatie is in juni 2023 uitgestuurd naar de leden van de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) en die van de bij haar aangesloten brancheverenigingen. Het aantal respondenten bedroeg 105. De helft hiervan heeft meer dan 10 personeelsleden in Nederland. 18 Procent heeft er meer dan 250.

Hoeveel personeelsleden (fte) heeft u in Nederland?

Augustus 2023